

Niitetty heinäpelto

Hyvää heinää hevoselle

Heinä on hevosen tärkein rehu ja lähtökohta eläimen hyvinvoinnille ja terveydelle. Kuitenkin heinän laatuun kiinnitetään suhteellisen vähän huomiota ruokinnassa ja karkearehu mielletäänkin usein vain yhdeksi kustannuseräksi hevosenpidossa, vaikka kyseessä on yksi suurimmista hevosen yleisterveyteen vaikuttavista asioista.

Mutta millaista on hyvä heinä ja kuinka sitä tuotetaan? Nykyisin esikuivattu säilöheinä on vallannut jalansijaa perinteiseltä kuivalta heinäältä varsinkin suurempien tallien ruokinnassa. Esikuivatun säilöheinän etuina ovat suurempi pakkauskoke, helppo varastointi ja pölyämättömyys. Säilöheinä on lisäksi lähempänä hevosen alkuperäistä luontaista ravintoa kuin kuivaheinä.

Riippumatta siitä, onko lopputuote säilöheinää vai kuivaheinää, laadukas heinä on aina viljelty erityisesti hevosille soveltuvista siemenseoksista hyvillä viljelysmailla. Hevosheinässä suositetaan timoteivaltaista kasvustoa, jota täydentävät hyvin nurminata, punanata, ruokonata ja niittynurmikka timotein ollessa 45-70% kokonaiskasvustosta.

Heinä ei ole koskaan teollinen, vakiolaatuinen tuote vaan sen ravitsemukselliset

arvot vaihtelevat kasvu- ja korjuuolosuhteiden mukaisesti. Hyvän heinän tunnusmerkki on kuitenkin aina moitteeton hygieeninen laatu.

Heinä kannattaa valita hevoselle käyttötarkoituksen mukaisesti. Kilpa- ja urheiluhevokset vaativat hyvin sulavaa ja paljon energiaa sisältävää heinää. Siitostammoilta ja varsoille kannattaa valita valkuaispitoinen heinä ja kevyessä harrastekäytössä oleville hevosille taas soveltuu ravitsemukselliselta arvoltaan hieman köyhempi ja kortisempi heinä.

Heinästä saatava analyysitodistus auttaa valitsemaan juuri omalle hevoselle parhaiten soveltuvaa heinää.

Nurmen perustaminen

Uuden heinäpellon eli nurmen perustaminen alkaa pellon peruskunnostuksesta.

Hyvää satoa tuottavan pellon kalkitus ja hivenlannoitus suunnitellaan viljavuustutkimuksen perusteella. Ennen uuden nurmen perustamista tehdään kestorikkakasvien torjunta ja kylvön jälkeen huolehditaan nurmik kasvuston puhtaudesta lisätorjunnoin. Rikkakasvit eivät kuulu heinäpaaliin - eivätkä hevosen suuhun.

Nurmen lannoitus

Nurmen lannoituksella kasvukauden alussa ja kasvukauden aikana voidaan vaikuttaa oleellisesti heinän ruokinnallisiin arvoihin. Puutteellisesti lannoitettu pelto tuottaakin helposti korkeita sokeripitoisuuksia sisältävää, ravinneköyhää heinää.

Oikein suunniteltu ja oikein ajoitettu lannoitus vaikuttaa sokerin lisäksi suuresti heinän valkuaisarvoihin sekä kivennäis- ja hivenainepitoisuuksiin. Laadukkaan ja ra-

Pöyhintä

vitsemuksellisesti tasapainoisen heinän kasvattaminen vaatiikin viljelijältä jatkuvaa tarkkaavaisuutta lannoituksen suhteen.

Esikuivatun säilöheinän korjuu

Korkealaatuisen heinän tuottaminen suu-remmassa mittakaavassa vaatii nykyaikaisen ja tehokkaan korjuukaluston.

Maataloudessa ollaan säiden armoilla ja aurinko ei yleensä paista viljelijän toiveiden mukaisesti. Heinän korjuuajankohta onkin aina kahden osatekijän kompromissi, siinä lyövät kättä timotein tähkävaihe ja suomineidon säätila.

Kun sopiva sääikkuna sattuu kohdalle suotuisaan heinänteko aikaan, korjuun eri vaiheet pitää saada ripeästi toteutettua. Mahdollisimman nopea niitto mahdollistaa heinälle riittävän kuivumisajan pellolla. Kuivumista tehostetaan niiton jälkeisellä pöyhinnällä. Nykyaikaisella konekalustolla pystytään niittämään ja pöyhimään heinää useita kymmeniä hehtaareita yhdessä päivässä.

Kun heinä on kuivunut pellolla 2-3 vrk, alkaa karhotus ja heti sen jälkeen paalaus. Paalauksen yhteydessä heinään ruiskutetaan biologinen säilöntäaine säilymisen varmistamiseksi. Kyseessä on maitohappo-

bakteereista valmistettu aine, joka toimii hyvin 50-70% kuiva-ainetta sisältävässä esikuivatussa säilöheinässä.

Valmis paali pitää kääriä ilmatiiviiseen suojamuoviin mahdollisimman nopeasti, mieluiten tunnin kuluessa, haitallisen lämpenemisen estämiseksi. Ilmatiiviissä paalis-ka käynnistyy säilöntäaineen ansiosta maitohappokäyminen, josta syntyy hiivojen ja homeiden muodostumista estäviä yhdisteitä. Samalla heinän pH-arvo laskee. Nämä yhdisteet yhdessä riittävän happamuuden kanssa suojaavat heinää paitsi varastoinnissa myös paalin avaamisen jälkeen ruokinnassa. Maitohappokäyminen kuluttaa myös sokereita heinästä.

Nopea ja tehokas korjuuketju vaikuttaa-kin suuresti heinän lopulliseen ravintoarvoon, hygieeniseen laatuun ja säilyvyyteen, koska riittävä korjauskapasiteetti antaa viljelijälle enemmän pelivaraa korjuun oikeaan ajoittamiseen.

Analyytit

Ammatikseen hevosheinää tuottavat viljelijät teettävät aina tarjoamastaan heinästä analyysin laboratoriossa. Analyysistä käyvät ilmi tärkeimmät ruokinnalliset arvot, kuten kuiva-aine, raakavalkuainen, kuituarvo, su-

lavuusarvo ja sokeri. Lisäksi heinästä voidaan ottaa laaja hiven- ja kivennäisarvotutkimus.

Ilman karkearehusta tehtyä analyysiä hevosen omistajan on mahdotonta suunnitella luotettavasti oikeiden väkirehujen käyttöä ruokinnassa. Pelkällä mututuntumalla lisätyt väkirehut voivat pahimmassa tapauksessa aiheuttaa hevoselle vakavia ruuansulatusvaivoja ja muita sairauksia.

Heinän hinnoittelu

Markkinoilla myydään heinää monessa muodossa ja monella eri hinnalla. Toimijoita on alalla moneen lähtöön - toisille heinänte-ko on maatalouden sivutuote, toisille taas päätuotantosuunta.

Laatuheinän tuottaminen ei valitettavasti ole halpaa. Viljelyssä käytettävät kasvinsuojeluaineet, lannoitteet, biologiset säilöntäaineet, konekalusto, varastointi, kuljetus ja tietysti kaikki tehtävä työ maksavat. Laatu ei synny itseksensä.

Heinää hinnoitellaan myös monella tavalla. Yleisimmin käytössä ovat paalikohtainen hinnoittelu ja kiloperusteinen hinnoittelu. Paalikohtaisen hinnoittelun haaste on se, että ruokinnan todellista kustannusta on vaikeaa arvioida ilman tietoa paalin si-

sältämistä kilomäärästä.

Kilohinnoittelu taas kertoo ostajalle yhdessä heinän kuiva-ainepitoisuuden kanssa tarkasti sen, paljonko ostetussa heinäerässä todellisuudessa on hevoselle syötävää ja mitä se maksaa.

Laatuheinä on yleensä selvästi kalliimpaa kuin epämääräisissä olosuhteissa kasvatettu "yleisheinä". Kyseessä on kaksi täysin erilaista tuotetta, vaikka ne suljetussa paalissa ollessaan erehdyttävästi samantyyppisiltä näyttävätkin. Kun paalin avaa tallilla, halpa "yleisheinä" tuottaa helposti pettymyksen. Hukkaan saattaa joutua rahan lisäksi myös oman hevosen terveys.

Suomi näyttää mallia Euroopalle

Suomalaiset hevosenomistajat ovat etuoikeutetussa asemassa ruokinnan suhteen. Suomi on yhdessä Ruotsin kanssa viitoittamassa tietä laatuheinän tuotannossa. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että Suomessa hevosenomistaja voi halutessaan hankkia hevoselleen sellaista heinää, josta muualla Euroopassa vasta haaveillaan.

Hevosen hyvinvoinnin yhtenä tärkeimpänä kulmakivenä pidetään suunnitelmallista ruokintaa, jonka perustana on aina laadukas ja tutkittu karkearehu. Ilman tarkkaa tietoa hevoselle syötetyn karkearehun ravintoarvoista, ei voida luotettavasti arvioida ja suunnitella väkirehujen käyttöä ravintolisänä.

Tiedätkö sinä mitä hevosesi syö?

Matti-Pekka Falck
Hämeen laatuheinä

Kuvat Matti-Pekka Falck

Valmis säilöheinäpaali pitää kääriä ilmatiiviiseen suojamuoviin mahdollisimman nopeasti, mieluiten tunnin kuluessa paalauksesta, haitallisen lämpenemisen estämiseksi. Ilmatiiviissä paalissa käynnistyy säilöntäaineen ansiosta maitohappokäyminen, josta syntyy hiivojen ja homeiden muodostumista estäviä yhdisteitä.

Laatuheinä vs. yleisheinä